

POLIISIN LAITEHANKIN- TOJEN HISTORIAA

Reijo Valta

Kirsi Tervämäki: Varusteita, välineitä ja kulkuneuvoja poliisille. Poliisin tekniikka-keskus: Jyväskylä 2004. 128 s.

Pari vuotta sitten oululaisen Kalevan yleisönosastolla kirjoitettiin, että Hailuotoon ei pitäisi rakentaa siltaa. Lukijan mielipiteen mukaan silta mahdollistaisi rikollisten pääsyn Hailuotoon myös kesäisin – kirjoittajan mukaan luotolaisille on riittävästi harmia talvisin jäätietä myöten tulevista lainrikkojista.

Valitettavasti lainrikkoajat ymmärtävät kyllä käyttää kesäisin Hailuotoon kulkevia autolauttoja. Usein on ollut pikemminkin niin päin, että poliisin on täytynyt perehtyä uusiin tekniikoihin ja teknologiaan sen jälkeen kun rikollinen mieli oli valjastanut ne laittoman hyödyn tavoitteluun. Aikoinaan poliisivarikot ja nykyisin poliisin tekniikka-keskus huolehtivat virkavallan tarvitsemien laitteiden ja apuvälineiden hankinnasta. Kirsi Tervämäeltä oli tilattu näiden laitosten historia, mutta käytännön syistä *Varusteita, välineitä ja kulkuneuvoja poliisille* teoksesta tuli yleinen katsaus poliisin varusteiden, välineiden ja kulkuneuvojen historiaan.

Teos on rakenteeltaan varsin kaavamainen: neljä päälukua käsittelevät kukin eri poliisivarikkoa ja alaluvut etenevät ajallisesti vuosisadan alusta nykypäivään. Alaluvut käsittelevät sotavuosien jälkeen kukin eri vuosikymmentä. Alaluvut on myös nimetty

ajallisesti: *1950-luku, 1960-luku, 1970-luku* jne. Päälukujen otsikot esittelevät kukin varikon päätuotteita, esimerkiksi poliisiasevarikkoa käsitellään *Browninkeja, pamppuja, patruunia...* -nimen alla.

Poliisin tärkein työväline on aina ollut kunnioitusta herättävä virkapuku. Vaatetus antaa ymmärtää paljon ja toimivasti. 1990-luvun alkupuolella poliisin virka-asuun liitettiin varustevyö, jossa kulkivat näkyvästi mukana väkivallan välineet (käsiasie, pamppu jne.). Varustevyö ei kuitenkaan ollut ergonomisesti oikeanlainen ja se aiheutti monille poliiseille selkävaivoja. 1990-luvun lopulla vyön laajemmasta käytöstä luovuttiin ja palattiin vaatetuksen tuomaan auktoriteettiin: pelkän virka-asun tuli ilmaista, että sen kantajalla oli tarvittaessa oikeus käyttää pamp-pua, pippurisuihketta tai vaikkapa asetta.

Poliisi ei useinkaan ole 1900-luvun aikana päässyt pröystäilemään varusteidensa uudenaikaisuudella. Käsiaseena käytettiin Browningia vielä pari vuosikymmentä sen jälkeen, kun sen varaosienkin valmistus oli lopetettu. 1920-luvulla poliisiautoista suuri osa oli pirtutrokareilta takavarikoituja. Liikkuvan poliisin autokorjaamosta syntyi vuonna 1954 poliisiautovarikko, jossa kehitettiin erilaisia poliisin työtä helpottavia erikoisautoja.

Suurimpia teknologisia muutoksia viime vuosisadan aikana on ollut viestintäverkkojen syntyminen ja kehittyminen. Poliisin kaukoradiotoiminnan juuret ovat 1920-luvulla, jolloin ajateltiin viinan salakuljetuksen vastustamisen edellyttävän yhteydenpitoa radioitse. Suomenlahden ulkosaariston radioverkko ei kuitenkaan tuottanut toivottua tulosta poliisille ja se siirtyi tullille ja edelleen jo vuonna 1930 merivartiostolle. 1930-luvulla radiopuhelimilla varustetut partioautot sen sijaan osoittautuivat hyödyllisiksi. Turussa vuonna 1947 radioautolla oli 1360 tehtävää, joista 917 oli 'juopuneen miehen' kuljetuksia. Helsingin olympialaisten tur-

vallisuutta ajatellen hankittiin ensimmäiset käsipuhelimet. Myöhemmin näitä käytettiin muun muassa liikenteenvalvonnassa.

Poliisin omien lähiradioverkkojen liikenne oli suojaamatonta ja siten helposti ulkopuolistenkin kuultavissa. Jo 1980-luvulla tätä ongelmaa yritettiin korjata erilaisin ratkaisuin, mutta vasta eri viranomaisten yhteinen VIRVE -verkko ratkaisi pulmat. Vuonna 2003 tämä verkko laajeni poliisiautoihin asti.

Työn lähtökohtana on ollut neljän varikon (poliisiasemavariikko, poliisiviestivariikko, poliisivarustusvariikko ja poliisiautovariikko) yhdistäminen vuoden 1997 alusta tulosvastuulliseksi Poliisin tekniikkakeskukseksi. Viime vuonna tämä keskus päätettiin alueellistaa Kouvolaan. Alueellistamispäätökseen liittyen on vireillä hallintolain muutos, joka mahdollistaisi asiakaskunnan laajentumisen myös poliisin ulkopuolelle. Tällaiset suuret muutokset nostattavat herkästi esille kysymyksen omasta alkuperästä ja perustehtävistä. On harmillista, että historian kirjoittajalla ei ole ollut riittävästi resursseja käytössään. Perusteellinen tutkimus olisi auttanut tätä teosta enemmän Poliisin tekniikkakeskusta – ja valtionhallintoa – selvittämään oman alkuperänsä (ts. sen synnyttäneet yhteiskunnalliset olosuhteet ja tarpeet) ja samalla ydinosaamisalueet.

Kirjoittaja on oululainen tutkija ja tietokirjailija.

KANTAPUUN KAUTTA KOKOELMIIN MUSEOIDEN DIGITAALISET TIETOKANNAT

Vesa Anttila

Kulttuuriperintö on kansakuntamme aineellinen ja henkinen muisti. Kulttuuriperintö kertoo, keitä me olemme, kuinka me ajattelemme ja mitä olemme tehneet. Osa museoiden aineistoista on digitoitu, mutta työtä vielä riittää. Kulttuuriperintön digitointiryhmä KULDI esitti loppuraportissaan 2003 haasteellisen vision: vuoteen 2010 mennessä keskeinen osa muistiorganisaatioiden kulttuuriperinnöstä on suunnitelmallisesti digitoitu ja aineistot ovat tietoverkkojen kautta kaikkien ulottuvilla osana kansakunnan pääomaa, jolloin kulttuuriperintö muodostaa merkittävän voimavaran kulttuurille.

Museokohteiden – olivatpa ne sitten esineitä, kuvia tai arkistoaineistoa – julkaisemiseen verkossa tarvitaan seuraavat toimenpiteet: itse objektin muuntaminen digitaaliseen muotoon kuvaamalla tai skannaamalla, ja toisekseen kohteeseen on liitettävä sitä kuvaileva metatieto. Metatieto voidaan jakaa:

- objektin hallintaan liittyvään metatietoon
- objektia kuvailevaan metatietoon
- objektin pitkäaikaissäilytykseen liittyvään metatietoon
- objektin käyttöön ja käyttäjiin liittyvään metatietoon

Digitoitu objekti ja siihen liittyvä metadata muodostavat yhdessä digitaalisen tietueen/ tiedon. Objektit ja metadata tallen-